

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

ФІЛОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Назва курсу <i>Нормативний/вибірковий</i>	Загальне мовознавство вибірковий
Ступінь освіти Бакалавр/магістр/доктор філософії Освітня програма	Магістр ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА «СЕРЕДНЯ ОСВІТА. МОВА І ЛІТЕРАТУРА (АНГЛІЙСЬКА, НІМЕЦЬКА), ПЕРША – АНГЛІЙСЬКА»
Рік викладання/ Семестр/ Курс (рік навчання)	2022/ II семестр / 1 курс
Викладач	Юрченко О.В
Профайл викладача	
Контактний тел.	0975070524
Е-mail:	docent28051981@gmail.com
Сторінка курсу в ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького	http://www.dfn.mdpu.org.ua/course/view.php?id=1341
Консультації	<i>Очні консультації:</i> згідно графіку роботи кафедри української мови

	<i>Онлайн-консультації:</i> через систему ЦОДТ МДПУ ім. Б.Хмельницького.
--	---

1. АНОТАЦІЯ

Курс “Загальне мовознавство” розрахований на студентів магістратури. Він є підсумковим у циклі лінгвістичних дисциплін, оскільки узагальнює мовні факти і явища, з якими студенти ознайомилися до цього в різних нормативних і спеціальних курсах, сприяє їх теоретичному осмисленню та виробленню правильного розуміння мови як своєрідного й неповторного явища, що характеризує людину й людське суспільство. Курс “Загальне мовознавство” є завершальним складником вивчення мови, різноманітних мовних значень, історії лінгвістичної думки тощо.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Мета: формування комунікативних та інтелектуальних компетентностей, що забезпечуються лінгвістичним, мовленнєвим і соціокультурним досвідом; ознайомлення студентів із фундаментальними загальнотеоретичними питаннями сучасного мовознавства. Засвоєння теоретичних і методологічних основ цього лінгвістичного курсу забезпечить успішне осмислення всього циклу мовознавчих дисциплін як чіткої системи, складники якої взаємопов’язані і системно зумовлені.

Завдання:

- узагальнити, розширити і поглибити загальнотеоретичну підготовку студентів-випускників;
- виробити навички діалектичного підходу до засвоєння наукових знань та здійснення лінгвістичного аналізу;
- сформувати наукове бачення пізнавально-комунікативно-конотативної сутності мови і мовлення як об’єктів лінгвістичних досліджень;
- навчити виявляти діалектичний характер лінгвальної дійсності в цілому та всіх її одиниць і категорій.

3. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКІ НАБУВАЮТЬСЯ ПІД ЧАС ОПАНУВАННЯ ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

1. Загальні компетентності:

ЗК 1. Знання та розуміння предметної області і розуміння суті професійної діяльності.

ЗК 6. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; критично оцінювати й аналізувати власну освітню та професійну діяльність; здатність до навчання впродовж життя.

2. Фахові компетентності:

ФК 1. Володіння спеціальними знаннями загальних і часткових теорій педагогіки, мовознавства та літературознавства, наукових шкіл і напрямів педагогічних та філологічних досліджень.

4. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН 9 – володіти формами і методами наукового пізнання, вміти аналізувати сучасні соціальні та етичні проблеми, наукові школи, напрямки, концепції, джерела гуманітарного знання; навчатися впродовж життя; здатність бути стійким щодо професійного вигорання;

ПРН 10 – володіти основними поняттями, термінами, положеннями мовознавства та літературознавства, орієнтуючись на здобутки сучасної науки; уміти оперувати цими знаннями у процесі професійної діяльності;

5. ОБСЯГ КУРСУ

Вид заняття	лекції	практичні заняття	самостійна робота
Кількість годин	30	14	76

6. ПОЛІТИКИ КУРСУ

Політика академічної поведінки та етики:

- Не пропускати та не запізнюватися на заняття за розкладом;
- Вчасно виконувати завдання семінарів та питань самостійної роботи;
- Вчасно та самостійно виконувати контрольні-модульні завдання

7. СТРУКТУРА КУРСУ

7.1 СТРУКТУРА КУРСУ (ЗАГАЛЬНА)

Кількість годин	Тема	Форма діяльності (заняття, кількість годин)	Література	Завдання	Вага оцінки	Термін виконання
БЛОК 1.						

ТЕОРІЯ МОВОЗНАВСТВА

7	Тема 1. Вступ. Об'єкт і предмет загального мовознавства, його наукові засади.	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1, 2, 4, 5, 7			впродовж навчального семестру
7	Тема 2.. Мислення як складний соціально-історичний феномен	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1, 2, 3, 7			впродовж навчального семестру
9	Тема 3. Мовознавство і семіотика	Лекційне заняття (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1, 2, 4, 5,			впродовж навчального семестру
9	Тема 4. Природа мовних значень у семантичній системі мови	Лекційне заняття (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1,2,3,4,5			впродовж навчального семестру
9	Тема 5. Фонетична система мови. .	Лекційне заняття (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1,4,3, 7.			впродовж навчального семестру
9	Тема 6. Граматична система мови	Лекційне заняття (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1,2,3,4,5			впродовж навчального семестру
7	Тема 7. Синтаксична система мови	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1,2,3,4,7			впродовж навчального семестру
7	Тема 8. Проміжні рівні мови.	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1,2,3,4,7			впродовж навчального семестру

7	Тема 9. Мова і суспільство.	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1, 2, 4, 5,			впродовж навчального семестру
9	Тема 10. Істрія мовознавства. Порівняльно-історичне мовознавство.	Лекційне заняття (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1, 2, 3,7			впродовж навчального семестру
БЛОК 2. ІСТОРІЯ МОВОЗНАВЧОЇ ДУМКИ						
9	Тема 11. Філософія мови В. фон Гумбольдта	Лекційне заняття (2 год.) Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1,2,3, 4,5,7			впродовж навчального семестру
7	Тема 12. Мовознавство кінця 19 – початку 20 століття. Натуралізм і психологізм у мовознавстві	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (5 год.)	1,2,3, 4,5, 7			впродовж навчального семестру
6	Тема 13. Харківська лінгвістична школа. О. Потебня	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	1,2,3, 4,5,7			впродовж навчального семестру
6	Тема 14. . Соціолінгвістика.	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	1,2,3, 4,5,7			впродовж навчального семестру
6	Тема 15. Європейське й Вітчизняне мовознавство ХХ ст.	Лекційне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	1,2,3, 4,7			впродовж навчального семестру
6	Тема 16. Парадигматичні й синтагматичні відношення	Практичне заняття (2 год.) Самостійна робота (4 год.)	1, 2, 4, 5			впродовж навчального семестру

7.2. СХЕМА КУРСУ (ЛЕКЦІЙНИЙ БЛОК)

Тема лекції	Зміст лекції
Тема 1. Вступ. Предмет і об'єкт загального мовознавства.	Загальне і часткове мовознавство; теоретичне і практичне мовознавство. Мова як норма, мовна система і мовленнєва діяльність. Основні розділи загального мовознавства: теорія мови, методи і прийоми лінгвістичного аналізу, історія мовознавчої думки. Філософські основи мовознавства.
Тема 2. Мислення як складний соціально-історичний феномен.	Мова, мислення і свідомість. Передумови виникнення людської мови. Мова й етногенез. Мова і свідомість. Мова і мислення. Менталінгвістика як наука про взаємовідношення мови і мислення. Психолінгвістика. Функціональна роль значення слова в породженні мовлення.
Тема 3. Мовознавство і семіотика.	Мовознавство і семіотика. Проблема знака. Мовні і немовні знаки. Знакова природа мови. Лінгвосеміотика. Типи знаків і специфіка знаків мовної системи, суспільна функція знака. Слово як основний мовний знак. Мова як особлива знакова система. Лінгвосеміотика – наука про систему мовних знаків. Спільне і відмінне між знаками мовними і немовними. Концепція Ф. де Соссюра.
Тема 4. Природа мовних значень у семантичній системі мови.	Семантика. Природа і структура граматичної семантики. Предмет семасіології. Сигніфікативні та денотативні мовні значення. Іntenсіонал та екстенсіонал. Значення як понятійно-нормативна категорія. Типи мовних значень. Лексичні і граматичні значення. Семантична структура та її конструкти. Лексичне значення: поняття, смисл, зміст. Відношення мислення до граматичних значень мови. Теорія мовної відносності.
Тема 5. Фонетична система мови.	Поняття фонем. Фонетика й фонологія. Методи фонетичних досліджень. Іван Бодуен де Куртене про фонетичні чергування. Історична фонетика й фонологія.
Тема 6. Граматична система мови.	Граматики як галузь мовної структури. Граматика як наука. Поняття граматичної категорії. Граматичне значення.
Тема 7. Синтаксична система мови.	Поняття семантики синтаксису. Синтаксеми. Предикативність у синтаксисі. Класифікації простого речення. Актуальне членування речення.
Тема 8. Проміжні рівні мови.	Поняття морфеми й морфонеми. Звукові зміни у складі морфем. Синхронія та діахронія у словотворі. Культурно-національні конотації фразем.
Тема 9. Мова і суспільство.	Суспільна природа мови і мовної діяльності. Роль мови у формуванні суспільної

	(національної свідомості). Мова як суспільно-історична норма, територіальна і соціальна диференціація мов.
Тема 10. Істрія мовознавства. Порівняльно-історичне мовознавство.	Передумови виникнення порівняльно-історичного мовознавства. Франц Бопп. Расмус Раск. Якоб Грім “Німецька граматика”. Август Шлейхер.
Тема 11. Філософія мови В. фон Гумбольдта	Вчення про походження і сутність мови. Мова і народ. Гумбольдт про мову і мислення. Суспільна роль мови.
Тема 12. Мовознавство кінця 19 – початку 20 століття. Натуралізм і психологізм у мовознавстві	Історичні передумови розвитку мовознавства кінця 19 ст. Сутність напряму младограматистів. Витоки структуралізму.
Тема 13. Харківська лінгвістична школа. О. Потебня	Харківська лінгвістична школа: Д. Овсяннико-Куликовський, М. Петров, М. Лунін, м Бекетов та ін. О. Потебня про мову і мислення. Лінгвістична концепція Потебні про зміст і форму в мові. О. Потебня про взаємозв’язок мовознавства і психології.
Тема 14. . Соціолінгвістика	Предмет соціолінгвістики. Функції мови. Мова як соціально-психологічне явище. Національно-культурна своєрідність мови. Своєрідність мовленнєвої поведінки в різних культурах.
Тема 15. Європейське й Вітчизняне мовознавство ХХ ст.	Розвиток лінгвістичної теорії і практики. Соціологія мови і теорія рівнів мови. Загальномовознавчі погляди Л. Щерби. Типологічна концепція мови І Мещанініна. Граматичне вчення про слово, синтаксична теорія і вчення про стилі мови та мову художньої літератури В. Виноградова. Загальнолінгвістичні питання українського мовознавства в працях А. Кримського, Л. Булаховського, І. Білодіда, А. Білецького, Л.Мельничука, М. Жовтобрюха та інших. Мовознавство на сучасному етапі розвитку. Теоретичне і прикладне мовознавство. Взаємодія різних шкіл і напрямів сучасного мовознавства.

7.3. СХЕМА КУРСУ (ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ)

Тема практичного заняття	Зміст практичного заняття
Тема 1. Мовознавство і семіотика.	Лінгвосеміотика як наука. Типологія немовних знаків. Типологія мовних знаків. Принципи сучасної прагматики.
Тема 2. Природа мовних значень у семантичній системі мови.	Поняття семантичної будови слова. Денотативні мовні значення. Сигніфікативні мовні значення. Лексичне і граматичне значення. Словотвірні значення.
Тема 3. Фонетична система мови.	Сприяти практичному засвоєнню теоретичних положень, розвивати когнітивні й креативні здібності студентів, забезпечити систему знань про предмет і об’єкт фонетики й фонології; формувати вміння бачити зв’язок між

	<p>поняттями фонології та морфонології, виконувати завдання на евристичний пошук на основі логічного мислення, розвивати активність, працездатність, уміння поповнювати знання.</p>
Тема 4. Граматична система мови.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що вивчає граматику? 2. У чому полягає проблема визначення основної граматичної одиниці? 3. Розкрийте зміст поняття граматична категорія. Наведіть приклади граматичних категорій в українській, російській та білоруській мовах.
Тема 5. Історія мовознавства. Порівняльно-історичне мовознавство.	<p>Підтвердіть або заперечте судження:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Порівняльно-історичне мовознавство – це галузь конкретної мови. 2. Виникнення порівняльно-історичного мовознавства пов'язують із знайомством європейських лінгвістів з санскритом в кінці 18 ст. 3. Перша робота Франца Боппа «Про систему відмінювання санскриту в порівнянні з грецькою, латинською, персидською і германською мовами» вийшла в світ в 1816 р. 4. Расмус Раск досліджував головним чином скандинавські мови, встановлюючи спорідненість між ними. 5. Головна заслуга Р. Раска перед порівняльно-історичним мовознавством – демонстрація різних ступенів спорідненості між мовами.
Тема 6. Філософія мови В. фон Гумбольдта	<ol style="list-style-type: none"> 1. В. фон Гумбольдт – засновник теоретичного мовознавства. 2. Філософські основи лінгвістичної концепції. 3. Вчення про походження і сутність мови. 4. Мова і народ. 5. Проблема співвідношення мови і мислення. 6. Мова і мовлення. Звук як основа мовлення. 7. Форма і зміст мови. 8. Слово як внутрішня форма звуку і поняття. 9. Суспільна роль мови.
Тема 7. Парадигматичні й синтагматичні відношення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Що вам відомо про взаємозв'язки мовних елементів між собою? 2. Наведіть приклади парадигматичних відношень та їх різновиди. 3. У чому полягає синтагматичний аспект мовної структури? 4. Чи можливий перетин парадигматики й синтагматики?

7.4. СХЕМА КУРСУ (ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ)

№ з/п	Теми* і перелік питань що винесені на самостійне вивчення
1	Питання мовознавства у філології класичної старожитності. Граматика Паніні. Китайське мовознавство. Арабське мовознавство. Старогрецьке мовознавство про природу назв.
2	Мовознавство середньовіччя і 17-18 ст. Лінгвістичні погляди Ф. Бекона, Р. Декарта, Ж. Руссо. Філософські і нормативні граматики. Виникнення германістики (Р. Раск, Я. Грімм) і славістики (Й. Добровський, Ф. Міклошич, О. Востоков).
3	Порівняльно-історичне мовознавство і натуралістична концепція А. Шлейхера. Родовідна теорія мовознавця. Вплив учення Ч. Дарвіна на еволюційну теорію А. Шлейхера. Значення наукової діяльності А. Шлейхера.
4	Психологічні школи в мовознавстві XIX ст. (Г. Штейнталь, М. Лацарус, В. Вундт та ін.). Психологічний напрям як сукупність течій, шкіл, концепцій. Основні положення психологічної концепції Геймана Штейнтала. Внесок Вільгельма Вундта в етнопсихологію. О. Потебня – видатний представник психологічного напрямку в слов'янському мовознавстві.
5	Мовознавство 20-60 рр. XX століття. Планування системно-структурного мовознавства. Досягнення фонології 20-60 років XX ст.. Соціолінгвістика та психолінгвістика як нові лінгвістичні дисципліни.
6	Л. Блумфільд- засновник американської дескриптивної лінгвістики. Історія виникнення американського дескриптивізму. Єльська школа (Л. Блумфільд, Б. Блок, З. Харріс, Ч. Хоккет). Аннаборська школа (Мічиганський університет).
7	Генеративна граматика Н.Хомського. Виникнення та становлення породжувальної лінгвістики в мовознавстві. Ноем Хомський як основоположник генеративізму. Зв'язок мовознавства с психологією та теорією пізнання. Поняття про вроджені структури.
8	Глосематика Л.Єльмслева. передумови виникнення глосематики. Копенгагенський осередок структуралізму. “Пролегомени до теорії мови” (1943), “Метод структурного аналізу”(1950). Лінгвістична термінологія Єльмслева як альтернатива традиційній.
9	Загальнонаукові методи лінгвістичних досліджень: спостереження, експеримент, моделювання. Анкетування та інтерв'ю. Експеримент. Метод моделювання, його структура. Типи лінгвістичних моделей.
10	Лінгвістичні методи: описовий, порівняльно-історичний, порівняльний, зіставний, типологічний та ін. Загальна характеристика описового методу. Історичні віхи розвитку порівняльно-історичного методу. Зіставний (типологічний) метод. Методи структурної лінгвістики: дескриптивний аналіз та метод безпосередніх складників.

8. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ

Загальна система оцінювання курсу	За семестр з курсу дисципліни проводяться два періодичні контролю (ПКР), результати яких є складником результатів контрольних точок першої (КТ1) і другої (КТ2). Результати контрольної точки (КТ) є сумою поточного (ПК) і періодичного контролю (ПКР): $КТ = ПК + ПКР$. Максимальна кількість балів за контрольну точку (КТ) складає 50 балів. Максимальна кількість балів за періодичний контроль (ПКР) становить 60 % від
--	--

	<p>максимальної кількості балів за контрольну точку (КТ), тобто 30 балів. А 40 % балів, тобто решта балів контрольної точки, є бали за поточний контроль, а саме 20 балів. Результати поточного контролю обчислюються як середньозважена оцінок ($X_{\text{ср}}$) за діяльність студента на практичних (семінарських) заняттях, що входять в число певної контрольної точки. Для трансферу середньозваженої оцінки ($X_{\text{ср}}$) в бали, що входять до 40 % балів контрольної точки (КТ), треба скористатися формулою: $\text{ПК} = (X_{\text{ср}}) * 20 / 5$. Таким чином, якщо за поточний контроль (ПК) видів діяльності студента на всіх заняттях $X_{\text{ср}} = 4.1$ бали, які були до періодичного контролю (ПКР), то їх перерахування на 20 балів здійснюється так: $\text{ПК} = 4.1 * 20 / 5 = 4.1 * 4 = 16.4 // 16$ (балів). За періодичний контроль (ПКР) студентом отримано 30 балів. Тоді за контрольну точку (КТ) буде отримано $\text{КТ} = \text{ПК} + \text{ПКР} = 16 + 30 = 46$ (балів).</p> <p>Студент має право на підвищення результату тільки одного періодичного контролю (ПКР) протягом двох тижнів після його складання у випадку отримання незадовільної оцінки. Якщо підсумковим контролем вивчення дисципліни є диференційований або недиференційований залік, то набраних таким чином 60 і більше балів достатньо для його зарахування.</p> <p>Якщо підсумковим контролем є екзамен, на його складання надається 100 балів за виконання тестів (або задач чи завдань іншого виду). Загальний рейтинг з дисципліни (ЗР) складається з суми балів (Е), отриманих на екзамені, і підсумкової оцінки (ПО) та ділиться навпіл. $\text{ЗР} = (\text{ПО} + \text{Е}) / 2$</p>
<p>Практичні заняття</p>	<p>«5» – студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі розрахункові / тестові завдання. Здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«4» – студент достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки. Правильно вирішив більшість розрахункових / тестових завдань. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу, виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.</p> <p>«3» – студент в цілому володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки. Правильно вирішив половину розрахункових / тестових завдань. Має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.</p>

	«2» – студент не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. Правильно вирішив окремі розрахункові / тестові завдання. Безсистемно відділяє випадкові ознаки вивченого; не вміє зробити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки.
Умови допуску до підсумкового контролю	Студент, який навчається стабільно на «відмінні» оцінки і саме такі оцінки має за періодичні контролю, накопичує впродовж вивчення навчального курсу 90 і більше балів, має право не складати екзамен з даної дисципліни. Студент зобов'язаний відпрацювати всі пропущені семінарські заняття протягом двох тижнів. Невідпрацьовані заняття (невиконання навчального плану) є підставою для недопущення студента до підсумкового контролю.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бережняк В.М.. Загальне мовознавство : хрестоматія. Ніжин. держ. ун-т ім. М. Гоголя. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя, 2011. 361 с.
2. Зеленько А.С. Загальне мовознавство : навч. посіб. К. : Знання, 2010. 380 с.
3. Кириченко Г.С. Нариси загального мовознавства: навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.: у 2ч./ за ред. А.П. Супрун. К.: Видавничий дім «Ін Юре», 2008// Ч.ІІ: Основні етапи розвитку науки про мову. 2008. 224с.
4. Кириченко Г.С., Кириченко С.В., Супрун А.П. Нариси загального мовознавства: навч. посіб. для студ. філол. спец. вищ. навч. закл.: у 2ч./ ред. А.П. Супрун. Київ: Видавничий дім «Ін Юре», 2008// Ч.І: Мова, її будова та функції в суспільстві. 2008. 168с.
5. Кочерган М.П. Загальне мовознавство: підручник. К.: Видавничий центр «Академія», 2003. 464 с.
6. Супрун Л.В.. Загальне мовознавство. Практичні заняття, самостійна робота: навч. посіб. К. : Знання, 2012. 335 с.
7. Юрченко О.В. Загальне мовознавство : навч. посіб. Мелітополь : ФОП Однорог Т.В., 2018. 133 с.

ДОПОМІЖНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бондалетов В.Д. Социальная лингвистика [Текст] / В.Д. Бондалетов. – М.: Просвещение, 1987. – 160 с.
2. Вихованець І. Р. Частини мови в семантико-граматичному аспекті [Текст] / І.Р. Вихованець. – К.: 1988. С. 5 - 40.

3. Ковалик І.І., Самійленко С.П. Загальне мовознавство: Історія лінгвістичної думки [Текст] / І.І. Ковалик, С.П. Самійленко – К.: Вища шк.. Головне вид-во, 1985. – 214 с.
4. Левицкий Ю.А. Общее языкознание [Текст] / Ю.А. Левицкий. – М.: КомКнига, 2005. – 264 с.
5. Левицкий Ю.А. Общее языкознание [Текст] / Ю.А. Левицкий. – М.: КомКнига, 2005. – 264 с.
6. Лингвистический энциклопедический словарь [Текст] / гл. ред.: В.Н. Ярцева. – М.: Сов. энцикл., 1990. – 665 с.
7. Маслов Ю. С. Введение в языкознание: учебник для филол. спец. вузов [Текст] / Ю.С. Маслов. – 3-е изд., испр. – М.: Высш. шкл. 1998. – 272 с.
8. Общее языкознание [Текст] / под общ. ред. А.Е. Супруна. – Мн.: Выш. шк., 1983. – 456 с.
9. Общее языкознание [Текст]: хрестоматия / под ред. А.Е. Супруна. – Мн.: Вышэйш. шк., 1987. – 324 с.
10. Попова З.Д. Общее языкознание [Текст] / З.Д. Попова. – Воронеж, 1987. – 207 с.
11. Попова З.Д., Стернин И.А. Когнитивная лингвистика: учебное пособие. Москва: АСТ: Восток – Запад, 2007. 414с.
12. Рождественский Ю.В. Лекции по общему языкознанию [Текст] / Ю.В. Рождественский. – М.: Добросвет, 2002. – 344 с.
13. Русский язык [Текст]: энциклопедия / гл. ред.: Ю.Н. Караулов. – М.: Энциклопедия, 1997. – 432 с.
14. Степанов Ю.С. Основы общего языкознания [Текст] / Ю.С. Степанов. – М.: Просвещение, 1975. – 272 с.
15. Столярова Л.П. Базовый словарь лингвистических терминов [Текст] / Л.П. Столярова, Т.С. Пристайко, Л.П. Попко. – К.: Изд-во ГАРККИ, 2003. – 192 с.
16. Хроленко А.Т. Общее языкознание. Руководство к самостоятельной работе над курсом [Текст] / А.Т. Хроленко. – М.: Просвещение, 1981. – 32 с.
17. Хроленко А.Т. Теория языка [Текст]: учеб. пособие / А.Т. Хроленко, В.Д. Бондалетов; под ред. В.Д. Бондалетова. – М.: Флинта; Наука, 2004. – 512 с.

Інформаційні ресурси

1. Нова Мова (<http://novamova.com.ua>)
2. Лінгур (<http://linguist.univ.kiev.ua>)
3. Електронна бібліотека Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (<http://www.nbuv.gov.ua/eb>)
4. Лінгвістичний портал (<http://proling.com>)

5. Тезаурус української мови (<http://www.geocities.com/hommahchorny/hl.html>)
6. Українська мова (<http://www.ussr.to/ALL/tishkovets/movva>)
7. Тлумачний словник української мови (<http://vwww.unicorne.org/dictionnaireUkrainien/>).